

PATRONAL, SINDICATS I CONSUMIDORS CRITIQUEN EL PLA ECONÒMIC DEL GOVERN

Tots contra Solchaga

Davant la consigna governamental de refredar l'economia, els sindicats veuen amb preocupació com els treballadors seran de nou els principals sacrificats. Per la seua banda, els empresaris han vist reduïdes ja les seues previsions d'obtenir beneficis i els consumidors contempen com la costa de gener s'ha avançat quatre mesos. És el dolorós exercici d'estrènyer la bossa.

Albert Vicent/Sívia Monfort

Consumidors, sindicats, patronal i entitats de crèdit, pràcticament la totalitat dels protagonistes econòmics, estan accentuant en les darreres setmanes les seues crítiques al gir econòmic dissenyat pel ministre d'economia, Carlos Solchaga. Les pretensions del gabinet González de refredar una economia que les mateixes disposicions socialistes s'han encarregat de sobreescalfar, estan sent massa contestades. Tant, que el govern ha decidit avançar les eleccions generals per a evitar haver d'acudir a les urnes després d'un ajustament a to, allò que popularment es coneix com estrènyer la bossa.

El Ministeri d'Economia ha passat bona part del curs polític avisant del reescalfament de l'economia espanyola. Dit d'una altra manera: mentre l'economia (la producció) ha augmentat entre un 4 i un 5%, la demanda (el consum) ha experimentat un increment del 7%. Amb greus repercussions, perquè la diferència de quasi-

tres punts són béns de consum que els ciutadans han adquirit de l'exterior mitjançant importacions. I les repercussions al quadre macroeconòmic no s'han fet esperar. Al despatx de Solchaga arriben mensualment informes que evidencien que l'endeutament exterior s'ha disparat i el Banco de Espana ja anuncia a les seues previsions un dèficit comercial per a enguany de 1,25 bilions de pessetes.

És l'herència de la política aplicada, primer, per Miguel Boyer i després pel seu deixeble avantatjat, Solchaga. La política restrictiva aplicada pel primer gabinet socialista es va veure seguida d'una considerable caiguda en els preus

«El govern ha traslladat als consumidors els seus propis errors econòmics».

del petroli. Les empreses van incrementar les seues inversions i els beneficis van aflorar fent que l'empresariat passara els darrers tres anys per un moment daurat i, alhora, que l'ocupació augmentara. Amb un major poder adquisitiu, les famílies espanyoles començaren a escalar la perillosa rampa del consum ajudades per un moment dolç per a les entitats encarregades de facilitar crèdits destinats a l'ús personal. Pisos, cotxes, canvi de mobiliaris, vacances, declaracions de renda... Per a cada necessitat consumística els bancs i les caixes d'estalvi es van inventar un nou producte creditici. Les vendes a terminis, amb entrades ridícules i pa-

gaments interminables, van facilitar la resta.

Així les coses, 1987 i 1988 han estat definits per una demanda interna que superava amb escreix el producte interior brut: el 1987 el consum (8,5%) superava en tres punts el PIB i l'any següent en un 2,3%, ja que el PIB fou del 5,3% i la demanda del 7,6%.

L'excessiu consum va provocar una caiguda en l'estalvi i un augment en les importacions. De fet, els pressupostos de 1989 van ser massa expansionistes per a la situació real. L'augment de les pensions i l'ampliació de les prestacions econòmiques, junt amb un retard en mig any del pagament de l'impost sobre la renda, van posar en les mans dels ciutadans més diners gastadors, amb la qual cosa la demanda s'ha disparat de nou, els preus han continuat la seua escalada i la inflació ha tornat a desbordar totes les previsions governamentals.

L'alarma ha sonat de veres en Alcalá, 9, on Solchaga ha fet previsions: si les coses continuen així, el dèficit comercial

quedarà sense control, els sindicats demanaran notables augments salarials, els beneficis es reduiran i amb ells cauran en picat les inversions, amb el consegüent alentiment en la creació de llocs de treball. I amb tot aquest còctel es fabrica un beuratge difícil d'engolir anomenat recessió.

Mesures de xoc

El pla econòmic del govern central per a invertir l'actual procés ha estat dissenyat en base a quatre objectius prioritaris: reduir el capítol de despeses, limitar els diners en circulació, evitar que els ciutadans gastem per da-

mund de les nostres possibilitats i impedir que l'activitat creditícia cresca més d'un 6%.

D'acord amb això, el ministre d'Economia ja ha aplicat un considerable augment sobre l'impost de societats i el governador del Banco de Espana, Mariano Rubio, ha estat l'encarregat de transmetre a les entitats creditícies l'ordre d'augmentar els tipus d'interès i restringir la concessió de crèdits, amb el consegüent malestar entre la patronal. La restricció de les vendes a terminis i la limitació de la sol·licitud de crèdits a l'exterior, han tancat la punta de llança contra els consumidors i han possibilitat la retirada de circulació de quasi mig bilió de pessetes.

A banda d'aquest indicador, els resultats reals no podran saber-se fins finals del present any, encara que algunes empreses ja han començat a veure ofegades les seues economies i els sindicats contempen amb preocupació aquesta realitat, ja que provocarà l'alentiment en la creació de nous llocs de treball, amb estimacions de 254.000 per al 1990, una xifra que redueix en 65.000 les previsions del present exercici.

El pla econòmic apareix en un moment que presenta contradiccions preocupants. Per una banda, el govern intenta refredar l'economia alleugerint l'ànima consumística dels ciutadans, però aquests s'enfronten a un moment on la realitat quotidiana reclama satisfes factures de col·legis, llibres (amb un increment del 6% respecte a l'any anterior i una mitjana de 10.000 pessetes per alumne d'EGB i 12.000 per estudiant de BUP), universitats (amb un augment del 7% i unes matrícules de 40.000 pessetes per a les carreres de lletres i de 60.000 per a les de ciències) i equipament de roba (amb preus superiors en un 6% respecte a la temporada passada i una mitjana de 50.000 pessetes per família). I tot això amb l'agreujant que suposa el tancament de l'aixeta creditícia per part dels bancs als quals els ciutadans han confiat des de sempre els seus estalvis. Més la puntilla que suposarà pagar l'impost sobre la renda pel novembre. No en va, el govern ha avançat el calendari electoral per anticipar-se al malestar general que produirà en el consumidor una costa de gener que comença al setembre i ningú sap quan acabarà.

De moment tan sols la borsa sembla estar d'acord amb la política econòmica recent. Fonts de la Borsa de Barcelona reflecteixen la satisfacció amb què el parquet ha rebut l'anunci de l'anticipació de les eleccions. «L'avan-

«L'economia és expansiva per naturalesa».

Escalfament social

No estan, els sindicats, d'acord amb la interpretació que el govern fa de l'escalfament de l'economia. Per a CCOO, la causa d'aquesta conjuntura econòmica es troba en el creixement incontrolat que fomenta el benefici de les societats. «En cap cas es pot fer als treballadors responsables que el consum supere la producció. Amb uns sous sota mínims, la classe treballadora no pot entrar en una demanda desenfrenada», afirma Antonio Montalbán, secretari general de CCOO al País Valencià. «En tot cas caldrà dirigir la mirada als que especulen o als que s'han assignat sous milionaris».

I mentre el govern tracta d'abaixar la temperatura a l'economia, els sindicats preparen una tardor calenta amb la presentació de la plataforma sindical unitària, on UGT i CCOO reprendran la unitat d'acció iniciada el passat 14-D. La conflictivitat social, amb tota probabilitat, durarà fins a la primavera, quan els convenis tornen a les taules de negociació i els sindicats demanen la revisió dels convenis col·lectius vigents en base al fet que la inflació ha superat les previsions pactades inicialment.

De fet, els sindicats estan acumulant raons per a mobilitzar-se durant els pròxims mesos: la retallada en el creixement de les pensions mínimes i la restricció a les pujades salarials són carn d'eslògan de les pròximes manifestacions. «Esperem que hi hagi una primavera calenta pel fet dels convenis», assenyala Manuel Sannicolàs, de la Federació de Banca d'UGT, «però serà més calenta al sector públic que no al privat, ja que per a les empreses privades els és més fàcil comprar la pau social a base de salaris que no a la pública».

La batalla dels sindicats està servida i amb un raonament d'adhesió a les mobilitzacions bastant evident: mentre algunes rendes han crescut en excés fent que es dispare el consum, altres han estat massa controlades, i ara es vol fer al consumidor responsable de tots els mals de l'economia espanyola. □

çament de les eleccions generals ha estat ben acollit per la borsa, prova d'això és que el dilluns següent a l'anunci va pujar força el volum de contractació i, de moment, es va mantenir en alça».

Al mercat de valors s'està d'acord amb les noves disposicions «perquè actualment hi ha un creixement massa fort de l'economia i cal alentir-lo. Amb això segur que les empreses tindran uns guanys menors, però a llarg termini es produirà un creixement més equilibrat. D'altra banda, actualment hi ha un 14% de les empreses que cotitzen en la

Borsa de Barcelona que ja han entrat en el sistema del mercat continu, i es preveu que el 2 d'octubre hi haurà un 24%». Són xifres optimistes que no pronostiquen que, amb aquest ritme d'incorporacions, la política econòmica del govern pugui afectar ni posar cap impediment.

Pressupostos restrictius

L'autèntic instrument, amb el qual el govern constituït després del pròxim 29-O intentarà reconduir els grans paràmetres econòmics, serà els pressu-

Empreses ofegades

A. Vicent/Sílvia Monfort

Les mesures econòmiques del govern central han encertat de ple l'empresariat. L'increment de l'impost de societats, l'augment dels tipus d'interès i les restriccions als crèdits sol·licitats a entitats estrangeres, han estat les primeres disposicions adoptades per Solchaga per a implicar la patronal en el refredament de l'economia. Els empresaris, però, no hi estan d'acord i entenen que la política restrictiva de Solchaga ni frenarà el consum ni detindrà la inflació. Per a la patronal, el govern ha perdut el control sobre la seua pròpia política econòmica.

Augmentar l'impost de societats ha estat la circular més impopular per a la patronal. «El govern central ha pres aquesta mesura dient que s'anava a reduir la demanda, però en realitat això és un impacte sobre els costos financers de les societats, i això pot representar un retall del 13% dels beneficis esperats», asenyala Joan Pujol, director de Foment Nacional del Treball. «Aquests són milers de milions de pessetes que, de fet, no recapta ningú, però en canvi, a causa d'això, les empreses es troben ofegades».

En la mateixa línia es pronuncia el president de la Confederació Empresarial Valenciana, Josep Maria Jiménez de la Iglesia, per a qui les mesures «frenaran la producció de les empreses i en canvi no resoldran l'excessiu consum, ni l'estirada de la inflació».

També l'augment del tipus d'interès ha afectat les societats industrials que, ja aquest setembre, veuen com es retornen les lletres, no es paguen els crèdits... «I aquest és un procés que se sap quan començarà però no se sap ni quan ni com acabarà», apunta Joan Pujol. I és que les empreses que estan endeutades i no poden pagar repercuteixen en les altres empreses, que han de reduir els estocs o reduir-ne la facturació.

Ni tampoc, finalment, la restricció de crèdits provinents de l'exterior ajudarà a equilibrar la balança comercial. O almenys això pensa la patronal valenciana que, per boca del seu president, anuncia que amb uns diners espanyols tan cars «la massa monetària no baixarà sinó que s'estrangeritzarà i quedarà en mans de les

Josep Ma. Jiménez de la Iglesia.

multinacionals». Punt de vista que coincideix amb el del director de Foment Nacional del Treball, Joan Pujol, per a qui «l'endeutament de les empreses jurídicament espanyoles està en desavantatge amb les multinacionals, ja que aquestes sí que es poden endeutar. El governador del Banco de España, Mariano Rubio, diu que s'han de prendre mesures per a augmentar el coeficient de caixa, i això repercuteix en les empreses, sobretot en les petites. Però sembla que, tot i així, les autoritats monetàries han fet excepcions, donada la discriminació que representava per part de les multinacionals».

¿Té alternatives la patronal a l'últim pla de Carlos Solchaga? Per a Jiménez de la Iglesia, «l'economia és de per si expansiva i per tant contrària a mesures artificials tendents a refredar-la. Per tant, haurien de restringir-se les despeses públiques i abaixar els tipus d'interès». Per la seua banda, Joan Pujol aposta per «una política d'oferta que elimine les traves que impedeixen que les nostres empreses també es puguin endeutar a l'exterior. Volem un mercat més transparent, que les borses funcionen, i llavors, no hi hauria tanta inflació, donat que les empreses podrien respondre a la demanda i no s'hauria de recórrer a les importacions».

postos generals de l'estat per al 1990. Unes directrius que tindran en la restricció la seua paraula clau.

Així, des del Ministeri d'Economia s'està treballant amb un avantprojecte que s'articula al voltant de tres eixos: impedir que la despesa pública sobrepassi el producte interior brut, situar la inflació en un 5% per al conjunt de tot l'exercici, i no permetre que l'increment de les pensions mínimes sobrepassi el 2,5%. Aquest darrer punt, que fa que el cost de la vida cresca el doble que l'increment dels recursos de les capes més desfavorides de la població, ha alçat ja les protestes dels sindicats, que veuen com en període de creixement són els bancs i els empresaris els grans beneficiats i, en moments delicats, són els treballadors els primers a haver d'ajustar la seua economia.

Així les coses, el pròxim gabinet haurà de batallar en dos fronts simultàniament. Per una banda amb la patronal, que veu amb mal ulls la limitació creditícia, l'augment del impost de societats —partida per a la qual es preveu el 1990 una recaptació de 1,31 bilions de pessetes (amb un increment del 31,4% respecte del 1989)— i la limitació de transferències a empreses públiques i privades. De fet, Solchaga ha decidit tancar l'aixeta de les subvencions i deixar que siga el mercat el que, per mitjà de la lliure competència, ajusti la situació. L'empresariat veu aquest *laissez faire* com una actitud suïcida davant el rept de mercat únic que s'implantarà a la CE a partir de l'1 de gener del 1993. Les empreses estrangeres, sobretot les multinacionals, seran les gran beneficiades.

La segona batalla que haurà de lliurar el pròxim ministre d'Economia serà amb els sindicats. En principi, el milió i mig de funcionaris dependents de l'estat tenen adjudicat un augment salarial inferior al que previsiblement experimentarà el cost de la vida, ja que el 1990 serà un exercici per a la contenció de les despeses de personal.

La moderació pressupostària, doncs, quedarà reflectida en un descens de la despesa pública, on es contempla una considerable disminució de les transferències de capital —20.000 milions de pessetes menys que el 1989— i un descens en el creixement de les inversions a càrrec de les arques estatals, estimades per al pròxim any en 1,02 bilions de pessetes, cosa que implica un creixement de 11,9% en contrast amb un 39,5% de l'any passat.

Pel que fa al capítol d'ingressos, s'estima una major aportació dels ingressos no financers amb una previsió

de 9,78 bilions de pessetes —un 11,9% més que el 1989—, que resultaran reforçats per l'augment de l'impost de societats i de l'IVA.

Finalment, la pròxima legislatura abordarà la reforma fiscal, on es contemplarà una despenalització de l'estalvi a base de reduir els impostos a les rendes de capital —és a dir, dels interessos que les entitats d'estalvi paguen pels depòsits— amb la finalitat de retirar diners de la circulació, i per tant de frenar la demanda, i simultàniament, augmentar els recursos per a finançar la inversió que ara es sufraga amb capital estranger.

Autonomies sota control

L'avançament de les eleccions generals tindrà les seues repercussions a l'elaboració dels pressupostos autonòmics. De fet, l'aprovació dels pressupostos generals no es podrà efectuar fins a març si, com és previsible, el PSOE torna a formar govern. Això significa que durant els primers mesos de 1990 el creixement de les despeses i inversions de caràcter públic serà zero, que comportarà un retall pressupostari a les comunitats autònomes. Partides com sanitat i educació, dependents dels fons estatals, veuran congelat el seu nivell de creixement.

DOMÈNEC UMBERT

«Des de la borsa s'aposta pel gir econòmic».

DOMÈNEC UMBERT

Trias: «El PSOE aplica el pitjor dels centralismes de dreta amb tics marxistes».

A les comunitats regides pels socialistes, com és el cas del País Valencià, s'intentarà fer sintonitzar les directrius macroeconòmiques de Solchaga amb el pressupost autonòmic.

Segons Josep Antoni Pérez Garcia, director general de Pressupostos de la Conselleria d'Economia i Hisenda de la Generalitat valenciana, «es produirà un retard relatiu ja que no esperarem que el PGE estiga ultimat. Així i tot, la filosofia a seguir és fer compatibles els dos pressupostos i això implicarà una orientació restrictiva».

Més crític és el conseller d'Economia i Finances de la Generalitat de Catalunya, Ramon Trias Fargas, qui critica el sistema de finançament de les autonomies: «Amb els diners que ens arriben no podem atendre el cost dels serveis i competències transferides en l'Estatut d'autonomia, i per això no el podem aplicar enterament. Llavors, o bé se'ns donen més diners o bé ens retallen les competències», assenyala Trias Fargas. «Però es que la discussió és més àmplia: és a dir, ¿Espanya vol ser centralista o descentralitzada? Els estats moderns han de transferir les decisions i recursos a la perifèria. Aquí hi ha un gran centralisme, i centralisme i autoritarisme van molt lligats. I la línia moderna dels estats industrials és descentralitzada, si la cosa continua així. Aquí no ens podem modernitzar mai. El PSOE té un centralisme de dreta però a més té els tics i les bases de quan eren marxistes, com la planificació central de l'economia». □